

Natuurpunt Voorkepen

Driemaandelijks tijdschrift - Jaargang 23 nr. 89 januari-februari-maart 2024

VALLEI VAN HET GROOT SCHIJN

A102 BEDREIGT NATUUR ROND ANTWERPEN

BOSAANPLANTING KLUISBEEMDBOS

www.natuurpuntvoorkepen.be

Westmalle

TRAPPIST

Een leven van gebed en arbeid

Al meer dan 200 jaar kiezen de trappisten van Westmalle voor een leven van gebed en arbeid. Dat is hun ware roeping, helemaal volgens de regel van Sint-Benedictus. Die schrijft ook voor dat de monniken zelf zorgen voor hun levensonderhoud.

Daarom is er binnen de muren van de abdij een brouwerij. Die houden ze bewust kleinschalig, met bijzondere zorg voor mens en milieu. En omdat winst maken hun drijfveer niet is, besteden ze wat overblijft aan caritatieve werken en aan mensen in nood.

westmalletrappist.be

Bier met liefde gebrouwen, drink je met verstand.

Let's stick the hands out the sleeves*

Beste natuurliefhebber,

Het Hof van Beroep te Brussel veroordeelde het Vlaamse Gewest wegens te weinig inspanningen om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. De minister tekent casusatieberoep aan. Er is geen akkoord gevonden voor een nieuw mestactieplan om onze waterlopen te zuiveren, en weet iemand hoe het nu zit met het stikstofakkoord? Gaat de Europese natuurherstelwet ons redden? Hij krijgt alvast weinig steun bij onze beleidsmakers. Daadkrachtig beleid voeren is zo moeilijk in dit politiek versnipperde land met vele tegenstrijdige belangen.

Je kunt er moedeloos van worden of er iets aan doen en de handen uit de mouwen steken. Als natuurvereniging hebben we een belangrijke rol te spelen, maar willen we ernstig genomen worden als gesprekspartner dan moeten we genoeg gewicht in de schaal leggen. Sinds het einde van de coronatijd, met een *boom* in het ledenaantal, trappelden we dit jaar ter plaatse. Tijdelijk allicht, maar we hebben niet veel tijd te verliezen. Als ieder van ons één persoon aanspreekt met de vraag om lid te willen worden zijn we weer vertrokken. Dat is mijn wens voor 2024. Willen we dat doen?

Nochtans kunnen we terugblikken op een heel succesvol jaar. Denk aan ons project **Natuur.huis De Welvaart**, onze bosaanplantingen en onze talrijke activiteiten. Dit alles is maar mogelijk dankzij onze enthousiaste vrijwilligers, volk van allerlei pluimage, waarbij iedereen welkom is. Ben je nog niet actief als vrijwilliger, maar is het wel iets voor jou? Geef eens een seintje via info@natuurpuntvoorkempen.be.

Namens Natuurpunt Voorkepen wens ik jou, en al wie je dierbaar is, alvast een vreugdevol eindejaar en een succesvol 2024.

Peter

* Vlengels, een nieuwe trend in de Vlaamse politieke cultuur...

Inhoud

Activiteitenkalender	3
Vallei van het Groot Schijn	4
A102 - wat is natuur ons waard?	8
Bosaanplanting Kluisbeemdbos	11
Aanpassing wandelpad Blommerschot	14
Donderdagploeg verwijdert opslag dennetjes	15
Chopperen op de Zalfense heide	16
Van alles wat...	18
Goed nieuws voor de huiszwaluwen in de Voorkempen!	20
Onze supervroege steenuil-mama E402331	20
Even voorstellen	22
De juiste boom voor elke tuin - toch niet altijd inheems?	24
Noten voor natuur	26
Jaarwandeling 2024	26

Natuurpunt Voorkempen is het driemaandelijks tijdschrift van de gelijknamige afdeling van Natuurpunt. Verschijnt op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober.

Werkten mee aan dit nummer: Walter Bäumer, Valentijn Brems, Stanny Correwyn, Walter d'Hertefelt, Peter Keustermans, Guy Laurijssens, Paul Stryckers, Gaby Thijs, Dirk Van Gorp, Koen Van Keer, Peter Van Pelt.

Eindredactie en verantwoordelijke uitgever: Paul Stryckers.

Voorzitter Natuurpunt Voorkempen: Peter Keustermans, 0475/58 69 18,
peter_Keustermans@telenet.be

Ondervoorzitter en penningmeester: Walter d'Hertefelt, 0478/65 90 10,
walter.dhertefelt@gmail.com

Secretariaat en ledenadministratie: Dirk Vanschoonbeek, 0477/65 50 91,
dirk.vanschoonbeek.2390@gmail.com

Voorzitter Kern Zoersel; Paul Stryckers, 0475/53 37 53, *stryckers.mertens@skynet.be*

De overige bestuursleden en de gebiedsverantwoordelijken (conservators) vind je op onze website natuurpuntvoorkempen.be

Foto voorpagina: Addertong (foto Gaby Thijs). Lees het artikel vanaf p. 4.

www.natuurpuntvoorkempen.be

Afdeling: BE80 7512 0545 9477

Kern Zoersel: BE69 7512 0545 9578

Activiteitenkalender

JANUARI

zo 07	9.30 - 12.30 u	Glühweinwandeling - Blommerschot
do 11	19.30 - 22.30 u	Start cursus geologie - Pastorie Westmalle
zo 28	8 - 19 u	Ganzentocht - Zeeland

FEBRUARI

za 10	14.30 - 17 u	Jaarwandeling - Natuur.huis De Welvaart
vr 23	20 - 22 u	Dia-avond Extremadura - zolder pastorie Westmalle

MAART

zo 10	20 - 23 u	Noten voor Natuur - Surcele Zoersel
zo 17	14 - 16 u	Kamsalamanders zoeken - De Kooldries Brecht

Voor meer details raadpleeg de activiteitenkalender die je met dit nummer hebt aangekregen. Voor onvoorziene wijzigingen of aanvullende gegevens raadpleeg onze website en abonneer je op onze maandelijkse nieuwsbrief. Zo beschik je steeds over de meest recente en volledige informatie.

Aankoop van natuurresevaten: Projectnummers Natuurpunt Voorkepen

Steun de aankoop van onze natuurgebieden op rekeningnummer **BE56 2930 2120 7588** van Natuurpunt uzw, Coxiestraat 11 te 2800 Mechelen. Vermeld dat het om een gift gaat met het projectnummer:

Afdeling Voorkepen	3794
Vallei van de Delfte Beek	7720
Schijnvallei Zoersel	7798
Bonte Klepper	7106
Hegte Heyde	7758
Heiblok (Zoerselbos)	7719
Marbelenuen	7211

Vallei van het Groot Schijn

Paul Struyckers

Waterlopen vormen een van de belangrijkste onderdelen van de 'ecologische infrastructuur' van ons landschap. Het belang van het Groot Schijn wordt nog onderstreept doordat dit riviertje zijn naam heeft gegeven aan het regionale samenwerkingsverband waarvan onze afdeling deel uitmaakt.

Gaby Thijs en Peter Van Pelt

geven een overzicht van de grote variatie die de verschillende onderdelen van dit ambitieuze reservaatproject van Natuurpunt Voorkempem kenmerkt.

Het lijkt een lappendeken van gebieden die Natuurpunt beheert in de vallei van het Groot Schijn. Inderdaad ruim 10 grotere en kleinere gebieden spreiden zich uit langsheen het Groot Schijn op het grondgebied Malle en Zoersel. Het Groot Schijn ontspringt in Westmalle tussen de Trappistenabdij en de meubelfabriek Mintjens en mondt uit in de Schelde te Antwerpen. In totaal zijn onze 10 gebieden 19 ha groot. Het grootste gebied aan de Watermolen is 5,5 ha, het kleinste aan de Kanunnik Ullenslaan (beukenbosje) is amper 0,2 ha. Terwijl de woonkernen Westmalle, Zoersel, Sint-Antonius en Halle zich op ietwat hogere zandgronden

bevinden, slingert het Groot Schijn door de tussenliggende valleien. Ons hoogste gebied

Overzicht van de 10 deelgebieden.

De Kleine Medelaar (noordoosten) ligt op 11 meter boven de zeespiegel, ons laagste gebied De Watermolen (zuidwesten) op 9 meter boven de zeespiegel. Het verval van het Groot Schijn van bron (23 meter) tot monding in de Schelde (2 meter) bedraagt dus ongeveer 21 meter. Wellicht is het in het verleden anders geweest. Lange tijd was het Groot Schijn een getijdenrivier waar eb- en vloedschommelingen tot in Schilde zichtbaar waren. Echte chauvinisten beweren dat de Schelde ooit, ten tijde van de ijstijden, een bijrivier van het Schijn was. De naam Schijn komt vermoedelijk van het Keltische *Scint* (1205). Dat zou afgeleid zijn van Skinud dat de schijnende of de glanzende betekent, duidend op de vele overstromingen die de natte gronden deden schijnen in de zon. Ook de naam Schilde is afgeleid van de rivier. De waterkwaliteit is meestal goed. Dat leidt tot heel wat natuurlijk leven in en rond de rivier.

De 10 gebieden die Natuurpunt Voorkempen in de vallei tussen de bron en het driegemeentepunt Halle-Schilde-Oelegem (Lemmekensbaan) beheert, hebben geen aaneensluitend wandelpad maar kunnen los van elkaar toch even bezocht worden. En dan ontdek je heel mooie natuur met een diversiteit aan soorten planten en dieren. Als we de bodemtypes bekijken variëren die van zandgronden, leemzandgronden tot leemgronden en dat levert een verscheidenheid aan biotopen. Natuurlijkhebbers kunnen er op ontdekking gaan. Dat deden we de voorbije jaren met o.a. de plantenwerkgroep en gaan we in de toekomst nog verder uitbreiden met andere studiewerkgroepen van de afdeling.

Het *overstromingsgebiedje Vorse Beemden* is sinds 2014 in ons beheer. Hier begon het verhaal van de Schijnvallei Voorkempen. De provincie Antwerpen verwierf het laag-

Gaby Thijs

De beheerwerkploeg van de afdeling aan het werk.

Picknickplaats aan het overstromingsgebiedje Vorse Beemden, de plek waar het allemaal begon.

gelegen bouwperceel. Omdat het regelmatig overspoelde, werd het verder afgegraven en omgevormd tot een oeverzone voor het Schijn. Mogelijk overtollig water kan hier opgevangen worden. In het voorjaar telden we meer dan 100 plantensoorten waaronder knolsteenbreek, orchideeën, pijptorkruid en blauwe knoop. Samen een weelderige bloemenpracht. Deze nectar- en waardplanten zijn een aantrekkingskracht voor o.a. vele dagvlinders zoals het oranje zandoogje en de kleine vuurvliinder. Aan het bijenhotel zoemen bijen en hommels. Op de oeverplanten zonnen beekjuffers.

Verderop in het gebied *Kikkerpadje* vinden we een dotterbloemgrasland met moerasspirea en kleine valeriana. Als je een netelprik niet erg vindt, kun je er een korte wandeling maken langs de bosrand.

Andere natte gebieden bestaan uit vallei- en elzenbroekbossen (*Lang Vorsbos*, *Kwadestraat*, *Wandelweg* en *Bos Kikkerpadje*). Er staan nog veel Canadese populieren als relictten uit een verleden toen beemden werden aangeplant met productiehout. Buizerd, houtsnip, zwarte

en bonte specht, boomklover en vele andere vogels worden hier het ganse jaar door waargenomen. Tijdens de winter strijken sijsjes neer die zich te goed doen aan de vruchtjes van de zwarte els. Door de continue rust is het hier een veilige plaats voor reeën.

Op drogere en zandige delen van onze gebieden treffen we

berken, grove den, zomereik maar ook Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik aan. Hun

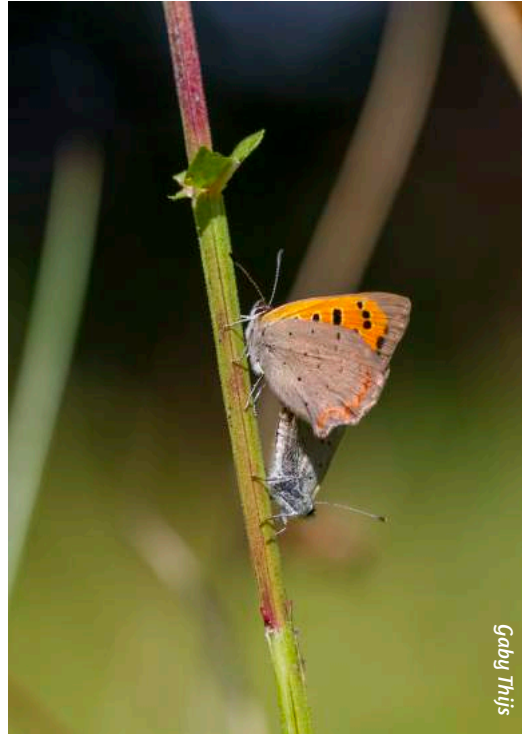
De fraaie grote ratelaar is een halfparasiet die de grasgroei vermindert ten voordele van andere kruiden.

invasief karakter trachten we te beheersen. Op de vrijgekomen plaatsen deden we aanplantingen met winteraik, beuk en hazelaar (*Kleine Medelaar* kapping en aanplant najaar 2022).

Tot ver in de 20ste eeuw was de Schijnvallei een aaneensluiting van hooilanden die in de wintermaanden overstromden. Die beemden zijn de laatste decennia sterk bemest. Met een graslandbeheer streven we in de toekomst naar meer diversiteit voor planten en dieren (*Driesheidse Beemd*). Het nog aanwezige zeldzame varentje addertong (zie foto voorplaat) wijst hier op een rijk vegetatiepotentieel. In de houtkanten staan Canadese populieren maar ook oude essen waarvan vele helaas door schimmel zijn aangetast. Dat is jammer. Gelukkig zien we op meerdere plaatsen toch weer nieuwe jonge plantjes.

Echte meanders vinden we in het gebied *Watermolen* (zie foto bovenaan artikel). Langs de oever groeien oudbosplanten zoals bosanemoon, salomonszegel, dalkruid en muskuskruid. Verder van de rivier wordt de grond

Gabby Thijs

Parende kleine vuurvinders.

zandiger en staan er veel zwarte dennen. In het najaar 2022 werden hier dunningen uitgevoerd. Hierdoor krijgen we meer licht en kan zich een gemengd bos met berk, wilde lijsterbes, spork, hulst en zomereik ontwikkelen.

De laatste jaren groeide er meer aandacht voor de Schijnvallei. Meer en meer realiseert men zich het klimatologische en het ecologische belang in deze veranderende tijden. Zodoende sluiten onze 10 gebieden aan bij de visie om op termijn een gezonde natuurcorridor te vormen van bron tot monding. Hiervoor is samenwerking met tal van partners noodzakelijk (Vlaamse Overheid, Dienst Integraal Waterbeleid van de Provincie Antwerpen, Regionaal Landschap De Voorkempen, de betrokken gemeenten, natuurorganisaties, landbouwers, rioolbeheerders e.a.) Als elke partner zijn steentje bijdraagt, wacht de Vallei van het Groot Schijn een nog mooiere en gezondere toekomst!

Gabby Thijs

Knolsteenbreek was bijna verdwenen uit de Schijnvallei te Halle maar is nu aan een come back bezig in ons reservaat.

A102 - Wat is natuur ons waard?

Op het Antwerpse gewestplan van 1979 verschijnt een zogenaamde 'reservatiestrook' ten noordoosten van de stad. Het is een strook van enkele honderden meters breed die zich in een kromme lijn tussen het rondpunt van Wommelgem en het knooppunt A12/E19 in Merksem bevindt. Daar moest een nieuwe autosnelweg worden aangelegd: de A102.

Koen Van Keer

is voorzitter van Natuurpunt Antwerpen stad. Hij legt uit waarom de geplande aanleg van de A102 te grote schade berokkent aan landschap en natuur.

Opgepikt

Het idee geraakte een hele periode op de achtergrond, tot het prominent terug werd opgepikt in het kader van het Toekomstverbond (2017), waarbinnen de A102 werd opgenomen in het Haventracé. Momenteel wordt heel wat onderzocht rond nut en haalbaarheid binnen de werkbanken van het 'complex project De Nieuwe Rand', waaronder ook de vorm en het gebruik van een eventuele A102. Onze regio-

nale afdeling Natuurpunt Schijnvallei zetelt ook in die werkbanken.

Van meet af aan hebben wij ons kritisch opgesteld tegenover deze nieuwe autosnelweg. Enerzijds zijn we nog steeds niet overtuigd geraakt van de mobiliteitsnoodzaak, maar belangrijker wat ons betreft, is de schade die de aanleg van deze weg dreigt te veroorzaken aan het landschap, de natuur en de ecologie in het noordoosten van Antwerpen. Om nog maar

te zwijgen over het verlies aan klimaatadaptief vermogen van die groene stadsrand.

Geboord of cut and cover?

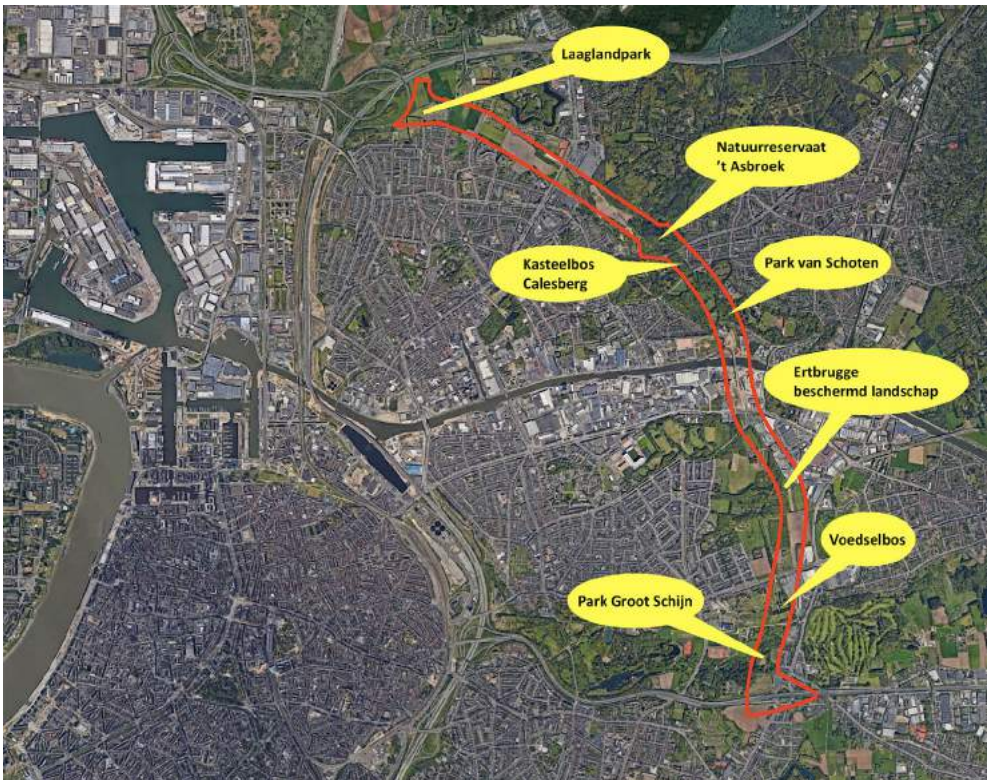
Cruciaal in het hele verhaal van de A102 en de enorme schade die deze infrastructuur aan het landschap in de Antwerpse noordostrand kan aanrichten, is de wijze waarop hij wordt aangelegd: de mogelijkheid van een aanleg op 'maai-veldniveau' werd gelukkig al verlaten. Blijven grosso modo nog twee aanlegtypes over, nl. een geboorde aanleg en een aanleg in cut and cover. Die laatste aanlegwijze bestaat erin dat de reservatiestrook wordt omgevormd tot een gigantische gleuf in het landschap, dat daarin een ingetunnelde snelweg wordt gebouwd om er vervolgens een 'dak' en grondlaag op aan te brengen. De facto betekent dat dus dat het landschap en de natuur op de reservatiestrook verdwijnen!

De oorspronkelijke mobiliteitsfunctie van de

A102 was om de Antwerpse ring te ontlasten door het doorgaand verkeer (dus het verkeer dat niet in Antwerpen zelf moet zijn) van de ring weg te houden. Ondertussen gaan regelmatig stemmen op om de A102 ook te gebruiken voor lokaal (vracht)verkeer, waardoor op- en afritten moeten aangebracht worden. Dergelijke en andere 'bijkomende functies' dreigen een geboorde tunnelaanleg moeilijker te maken, waardoor de -bovendien goedkopere- cut and coveraanleg voor sommigen aantrekkelijker wordt.

Onze regionale Natuurpuntafdeling vond het daarom tijd om aan de alarmbel te trekken: wij verzetten ons nadrukkelijk tegen een destructieve aanleg van de A102. Als die snelweg er al moet komen, dan moet deze wat ons betreft geboord worden aangelegd zodat het bovenliggende groene landschap bewaard blijft.

Wat gaat verloren?

Een deel van het oud kasteeldomein Ertbrugge is Ferrarisbos en valt binnen de reservatiestroom.

Eind augustus gingen we met journalisten van Gazet van Antwerpen en ATV enkele plaatsen bezoeken die verloren gaan wanneer de A102 in cut and cover wordt aangelegd. Dat was respectievelijk een stuk van het Park Groot Schijn, het Voedselbos en een strook in het beschermd landschap Ertbrugge (alle in Deurne), waaronder een deel van het Ferrarisbos aan het kasteeldomein Ertbrugge. Ook in het werkingsgebied van onze zusterafdeling Natuurpunt Antwerpen Noord, bevinden zich op de reservatiestroom eeuwenoude stukken boscomplex, landbouwgrond en waardevol mozaïeklandschap. Het afgebeelde kaartje met aanduiding van de reservatiestroom en enkele waardevolle open ruimtegebieden, geeft een ruw overzichtje.

Wat daarop echter niet afgebeeld is, zijn de ecologische groene en blauwe verbindingen die dreigen doorgesneden te worden door een

destructieve aanleg van de A102. Die verbindingen zijn zo mogelijk nog belangrijker voor het ecologisch functioneren van het landschap. Het opsommen van wat er aan waardevolle en zeldzame fauna en flora op het reservatiestroom-landschap al aangetroffen is, zou ettelijke bladzijden extra vergen.

Wat is natuur ons waard?

Dat men eind jaren 1970 nogal vlot ruimte reserveerde voor bijkomende autowegen, is begrijpelijk. Dat men die ruimte in 2023-2024 (dus 45 jaar later!), ook op een vernietigende wijze zou 'innemen' lijkt ons toch een stuk minder begrijpelijk. Het bewustzijn rond de klimaat- en biodiversiteitscrisis is ondertussen hopelijk voldoende gegroeid om hierin verantwoorde keuzes te maken. Zo niet ziet het er echt niet goed uit voor ons, mensen...

Bosaanplanting Kluisbeemd- bos

In het vroege voorjaar organiseerde onze afdeling een boomplantdag in het toekomstige Kluisbaanbos, naast de gelijknamige straat. Hoewel de opeenvolging van een kletsnatte en een kurkdroge periode niet bevorderlijk was voor het aanslaan van het plantgoed, lijken nu toch meer exemplaren dan gevreesd zich erdoor te zullen slaan. Volgende lente zal hier uitsluitel geven.

Dit najaar was het aanliggende **Kluisbeemd-bos** aan de beurt. Ook nu waren de weergoden ons niet bepaald gunstig gezind. De opnieuw aanhoudende regenval maakte dat delen van het terrein onder water liepen. Om die reden werden de aanplantingen geconcentreerd langs de rand van het bestaande bos, waar ook het toekomstige wandelpad voorzien is. Een bijkomende zone, dicht bij De Kluis, bleek ook droog genoeg om bijkomende plantgaten te laten boren door de professionele ploeg van

Natuurpunt.

Op zondag 26 november werd naar aanleiding van de **Dag van de Natuur** een eerste aanplanting met vrijwilligers georganiseerd. Hoewel de voorspellingen van het weer voor die dag niet erg gunstig waren, kwamen toch een vijftigtal ouders en kinderen op het evenement af. Opvallend was een stevige delegatie van de vormelingen van de parochie Oostmalle. Langs beide zijden van het geplande wandelpad werd een brede struikengordel aangeplant. Zo zullen de toekomstige wandelaars als het ware tussen twee bossen in kunnen wandelen. Deze langwerpige open plek in het bos zal ook de biodiversiteit verhogen.

Enkele dagen later, op vrijdag 1 december, was het de beurt aan 26 medewerkers van het bedrijf **Reuse** om de bosaanplant af te werken. Dit Antwerps bedrijf heeft een ruime ervaring

- beheereenheden
- beheerwegen
- nieuw wandelpad
- aanplant groepen 2023**
- beuk (50)
- boskers (50)
- grauwe abeel (100)
- hazelaar (250)
- lijsterbes (250)
- meidoorn (125)
- sleedoorn (225)
- sporkehout (275)
- winterik (25)
- zomereik (300)
- zwarte els (75)
- Gelderse roos (175)
- hondсроos (100)

**Bebossingsplan
Kluisbeemdбos 2023
(1 ha)**

Het door Guy opgemaakte beplantingsplan kon door de extreem hoge waterstand slechts gedeeltelijk uitgevoerd worden. Ter compensatie werd een bijkomende plantzone aangelegd aansluitend bij De Kluis.

opgebouwd in de internationale logistiek, transport en douane. Het koos ervoor om de aanplant van 1 ha nieuw bos financieel te ondersteunen. Niet minder dan 26 personeelsleden kwamen ondanks de vrieskou bij wijze van

teamdag de aanplanting van de struikengordel langs het geplande wandelpad voltooien. Daarnaast werd een bufferbos naast De Kluis aangeplant, om de bestaande boskern beter te bufferen zodat het specifieke bosmicroklimaat

behouden blijft, ook in tijden van klimaatverandering. Dat het terrein grotendeels tot een modervlakte herschapsen was door de aanhoudende regen, kon het enthousiasme niet drukken. Proficiat voor jullie bijdrage! Dank ook aan alle vrijwilligers die beide plantdagen organiseerden en in goede banen leidden.

Paul S. en Peter K.

Peter Keustersmans

Jong en oud deden zich tegoed aan een opwarmend middagmaal.

Peter Keustermans

Peter Keustermans

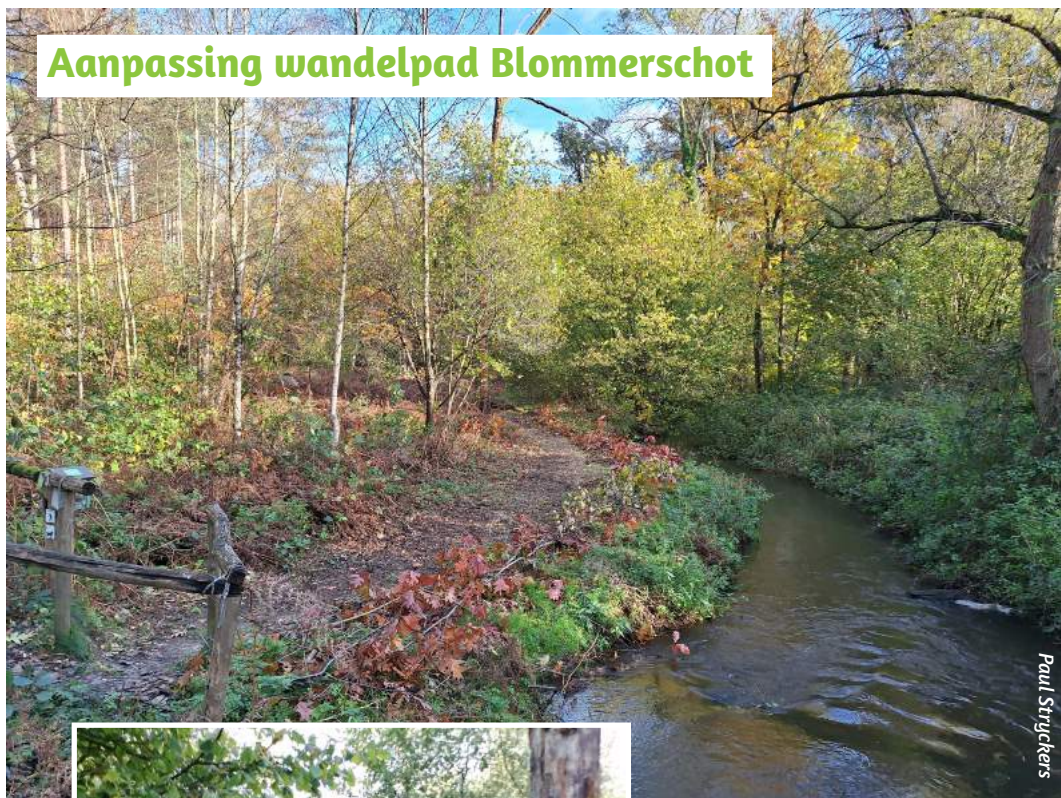

Peter Keustermans

De talrijk opgekomen ploeg van bedrijf Reuse uit Antwerpen luistert naar de inleiding door Sander Verbeke, accountmanager bosuitbreiding van Natuurpunt.

Aanpassing wandelpad Blommerschot

Paul Struyckers

Walter d'Herrefelt

Het zgn. 'rode pad' dat door ons reservaat Blommerschot loopt, voert de wandelaar op enkele plaatsen langsheen de Delfte beek. Op sommige plaatsen bleek de oever onstabiel te worden wat een onveilige situatie opleverde voor de wandelaars. Daarom werd door onze beheerploeg een aantal aanpassingen aan het pad uitgevoerd, waardoor het nu iets verder van de oever gelegen is. Het uitzicht op de beek blijft daarbij behouden. Om dezelfde reden zal de rustbank aan de beekmeander worden verplaatst.

Paul S.

Donderdagploeg verwijdert opslag dennetjes

Walter d'Herrefelt

Walter d'Herrefelt

Onze beheer-
werkgroep werkt
al jaren met een
'zaterdagploeg'.
Sinds kort is daar
een 'donderdag-
ploeg' bijgeko-
men, voor wie
zich moeilijk in
het weekeind kan
vrijmaken. Begin
november verwij-
derde deze ploeg
jonge dennetjes
in het heideter-
reintje in Blom-
merschot.

Paul S.

Chopperen op de Zalfense heide

Guy Latuissens

Op 7 november kon de choppermachine van Natuurpunt worden ingezet op de Zalfense heide (Vliegveld Malle). Chopperen is het verwijderen van de vegetatie en een deel van de bovenste humuslaag. Het is een maatregel die het midden houdt tussen maaien en plaggen. Chopperen gebeurt met een robuuste klepelmaaier waarbij de klepels een paar centimeter in de bodem gaan. De humuslaag wordt hierbij niet volledig verwijderd. Het choppermateriaal wordt direct opgezogen en afgevoerd. Verschillende vlekken in de heide werden gechopperd, op die manier ontstaan nieuwe kansen voor de kieming van heidezaden en de ontwikkeling van jonge heideplanten. Het is de bedoeling om delen van de oude heide te verjongen en op die manier ook meer structuur en variatie in de heidevegetaties te bekomen.

Het choppermateriaal werd nadien overgebracht naar natuurgebied Lovenhoek in Vorselaar en daar uitgespreid over een aantal

recentelijk voor natuurontwikkeling ingerichte zones met een nog kale zandbodem. Het choppermateriaal bevat naast zaden ook schimmels en micro-organismen en is daarom heel geschikt om nieuw ingericht stukken te 'enten'. Uit onderzoek blijkt immers steeds meer dat een succesvol herstel van ecosystemen niet alleen afhangt van de aanwezigheid van zaden maar ook van de juiste schimmels en specifieke bodemfauna. Een win-win dus voor de natuurontwikkeling in beide natuurgebieden.

Guy L.

DOMEIN DE RENESSE VZW

Sinds de oprichting in 1985 is Domein de Renesse vzw uitgegroeid tot een bruisende socio-culturele vereniging met een hart voor erfgoed, natuur en cultuur. We willen bovendien de toeristische troeven van onze gemeente in de kijker zetten. Er worden regelmatig boeiende activiteiten georganiseerd, zoals boekenmarkten, tentoonstellingen, (kinder)gidsbeurten, concerten en brocantebeurzen. Domein de Renesse vzw wordt vandaag gedragen door meer dan 100 enthousiaste vrijwilligers.

STEUN ONS IN 2024 MET EEN LIDMAATSCHAP

Met een vaste ledenbijdrage ondersteun je onze werking én bouw je mee aan de uitstraling van het kasteel en het domein. Lid worden van Domein de Renesse vzw kan al vanaf € 25,00 per jaar per gezin.

Als lid van onze vzw geniet je van deze voordelen:

- korting op de inkomprijs van onze eigen activiteiten
- gratis kasteelbezoek met gids op zondag, kijk op onze website voor de mogelijke data
- jaarlijkse uitnodiging voor onze nieuwjaarsreceptie
- een gratis appelbol of worstenbrood in ons kasteelcafé met Verloren Maandag
- het driemaandelijks leidentijdschrift Renesse Koerier in je brievenbus

Meer weten over een lidmaatschap?

Neem dan contact op met het secretariaat via info@domeinderenese.be. We hopen je snel als lid te mogen verwelkomen in ons prachtige kasteel en domein!

DOMEIN DE RENESSE VZW

- Lierselei 30, 2390 Oostmalle
- 03 311 55 91
- www.domeinderenese.be
- info@domeinderenese.be
- facebook.com/domeinderenese
- instagram.com/domeinderenese

Domein de Renesse
kasteel, natuur, cultuur en meer

Ontbijt 15 oktober 2023

Het begint stilaan een traditie te worden, het ontbijt van Natuurpunt Voorkepen. Dit jaar hadden we een 140-tal deelnemers die kwamen genieten van al het (gezonde) lekkers dat hun werd aangeboden.

Zij die daarna nog even de benen wilden strekken, konden genieten van een uitgestippelde vrije wandeling doorheen Westmalle of meegaan op een gegidste wandeling naar de Pastorijsuin.

Stemmi Corneelijn

Peter Keussemans

Deelnemers Extremadurais planten heg in Natuur.huis De Welvaart

Bij wijze van compensatie voor hun vliegreis naar Spanje plantten de deelnemers aan onze vogelreis naar Extremadura een heg aan rond het terrein van Natuur.huis De Welvaart.

Voor meer foto's zie

@natuurpuntvoorkepen

Puur Natuur Quiz 17 november 2023

Inmiddels een vaste waarde in onze afdeling: de Puur Natuur Quiz. Hoewel het aantal ingeschreven ploegen lager lag dan de voorgaande jaren, gaven 12 teams het beste van zichzelf om de verschillende vragenrondes op te lossen. Winnaar werd 'Motten we nog niet naar huis'.

Zoals steeds was ambiance verzekerd! Dank aan alle vrijwilligers die zorgden voor de inrichting van de zaal, de tap, de soep, de zaalbediening, het opstellen van de vragen en het jureren van de antwoorden. Dank in het bijzonder aan quizmaster Bart!

Team BNP Paribas Fortis herstelt picknickplek aan schuilhut

Bij wijze van teamdag herstelde een team van een lokaal agentschap van BNP Paribas Fortis op 28 september 2023 de picknickplek aan de schuilhut in Blommerschot. Door onze beheerwerkploeg werden takken aangevoerd die door de teamleden vervlochten werden tot een takkenril. De picknickplek is nu weer gereed om de talrijke recreanten te verwelkomen!

Goed nieuws voor de huiszwaluwen in de Voorkempen!

In ons vorig januari-nummer hadden we het er nog uitgebreid over: de huiszwaluwen in de Voorkempen doen het prima na het plaatsen van verscheidene huiszwaluwtilen op Einhoven-Drengel in Zoersel.

Ook dit jaar waren de oude tilen volop in gebruik en ook de nieuwe til aan Den Achtersten Dries mocht zijn eerste broedende 'nonnetjes' verwelkomen.

Prima nieuws toch, maar het was wel heel lokaal. In het noorden van Oostmalle wisten we dat er ook nog wat nonnetjes aanwezig waren. Dit jaar werd dit wat verder opgevolgd en kwamen we na wat zoekwerk met het resultaat dat er nog aan 9 huizen gebroed werd. In de Slachterijstraat, Bloemenstraat, Merksplassebaan, Hoogstraatsebaan, Azalealaan, Begonialaan en Kantweg konden we nog nestjes van huiszwaluwen vinden.

Mogelijk zijn er nog andere plaatsen, indien je er nog een weet vernemen we dit graag.

Na wat gesprekken met de gemeente Malle

vernamen we dat de gemeente ook wil zorgen voor enkele huiszwaluwtilen. Er zal geprobeerd worden om deze klaar te hebben begin april 2024, zodat de terugkerende zwaluwen ze onmiddellijk kunnen opzoeken en mogelijk ook gebruiken.

Zwaluwtilen plaatsen is niet altijd meteen een schot in de roos, maar we hopen dat ze hier even succesvol zijn als in Zoersel.

Om kans op succes te hebben is het belangrijk dat ze in of vlak bij een bestaande kolonie geplaatst worden. We hebben voorlopig gekozen voor de speelpleintjes in de Irislaan en Lamskroon, omdat deze het meest centraal in het bestaande broedareaal liggen.

We willen in ieder geval de gemeente Malle al danken voor het genomen initiatief en hopen dat we samen verder kunnen werken om ook in Malle onze nonnetjes te kunnen behouden.

Valentijn B.

Onze supervroegge steenuil-mama E402331.

In onze vorige nummers kon je al lezen over het wel en wee van de steenuiltjes in onze regio. Zo kon je onder andere lezen dat we sinds 2012 al 959 jonge steenuiltjes een wetenschappelijke ring rond de poot deden.

Ook al meer dan 130 volwassen uiltjes werden in de nestkasten aangetroffen en geringd. Over één van deze volwassen uiltjes wil ik nu wat meer vertellen.

In 2013 tijdens een controle op 31 mei vonden we in een nestkast (St041) in de Steenovenstraat in Malle drie reeds heel grote jongen die nog net konden geringd worden.

Door alle jongen nauwkeurig te meten en te wegen kunnen we vrij juist de datum bepalen wanneer het eerste ei moet gelegd zijn.

Voor dit nest moest het eerste ei op 1 april gelegd zijn. In de lage landen is 16 april de gemiddelde datum voor de eerste eileg, dus dit vrouwtje was er wel erg vroeg bij geweest.

Het jaar nadien in 2014 hebben we voor enkele dagen een trailcam voor de nestkast gehangen om deze uiltjes van wat dichterbij op te volgen. Een uittreksel van de opnames kun je zien op volgende link: <https://youtu.be/BpJ-SEnYWYA>. Op het eind van het filmpje zien we op 10

maart om 12.36 u de 2 uiltjes samen in de nestkast verdwijnen en we kunnen horen wat er vermoedelijk hier binnen gebeurt. Inderdaad, op 11 mei ringen we hier 3 jonge uiltjes, het eerste ei blijkt op 14 maart gelegd te zijn. Dit is vermoedelijk een 'wereldrecord' voor onze regio, meer dan een maand vroeger dan alle andere uilen in de buurt. Dikwijls zit de mama nog bij de jongen als we een controle doen, deze echter blonk uit in afwezigheid. We moesten het doen met de camerabeelden.

In 2015 wisten we dat we er hier tijdig moesten bij zijn. Op 23 april was het vrouwtje aanwezig, maar ze was dan aan 't broeden en dus werd ze ook verder niet gestoord. Dat jaar liep er bij ons een project dat je meter of peter kon worden van een pas geringd uiltje. Op 13 mei kon José Wens hier meter worden van een jong uiltje, er was dat jaar maar één jong. Uit camerabeelden konden we dat jaar

afleiden dat de jongen gevoederd werden met rattenstaartlarven, zeker niet het ideaal om vele jongen groot te trekken.

Wel mooi voor ons was dat ook de mama aanwezig was. We kunnen de mama herkennen aan een broedvlek op de borst. Mama uil trekt in de broedperiode de pluimpjes op de borst uit om de eieren beter warm te kunnen houden.

Deze uil kreeg dan ringnummer E402331 om de poot en Jan Rykx mocht zich de peter van dit uiltje noemen.

Van deze activiteit kon Frans Max een mooi filmpje maken:

<https://youtu.be/5iNCVWW6XdQ>

In 2016 en 2017 legde ze weer haar eerste ei op 21/03 en 23/3. De twee volgende jaren mislukten hier de broedgevallen; heel vroeg zijn heeft soms zijn voordelen, maar kan soms ook wel tegenvallen.

Van 2020 tot 2023 konden we weer 29 en 3 keer 26 maart als legstart noteren.

Op zich allemaal niet spectaculair, maar voor ons blijft E402331 toch wel een *speciale*. We hopen haar in 2024 nog aan te treffen, maar ze was in 2023 al minstens 8 en vermoedelijk reeds 10 jaar of ouder, wat voor een steenuiltje ook al een oude doos is. Ze heeft voor ons reeds minstens 27 jongen grootgebracht. Ze heeft ons dus ook al enorm geholpen in ons succesverhaal en daarom deze speciale aandacht in ons *boekje*.

Valentijn B.

Even voorstellen

Natuurpunt wordt wel eens een huis met vele kamers genoemd. Die 'kamers' staan voor de verschillende werkingen van onze vereniging. In elke kamer voelen specifieke vrijwilligers zich thuis. Ze vormen de basis en de kracht van de organisatie. Voor deze aflevering betreden we de 'kamer' van het natuurbeheer. Schijnvallei Zoersel is een van onze sterkst groeiende reservaatprojecten. Gaby Thijs was er van het allereerste moment bij maar ze geeft nu de conservatorsfakkel door aan Peter Van Pelt. Hoog tijd dus voor een babbel met beiden.

Hoe zijn jullie met natuur in contact gekomen?

Gaby: vanuit mijn studie lichamelijke opvoeding-biologie mocht ik dus dit laatste vak geven, maar ik ondervond dat ik daar te weinig van af wist. Ik ben dan de cursus natuurgids gaan volgen, in Antwerpen aan de ZOO. Je moest toen een terreinstudie maken en ik koos daarvoor de Kooldries in Brecht, een terrein dat toen beheerd werd door De Wielewaal. Daar was een collega van mij actief, Jos Cox. Ik ben heel veel met hem opgetrokken en heb zo heel wat natuurervaringen opgedaan. Daarna ben ik er vele jaren 'tussenuit' geweest. Atletiek en kinderen slopten alle aandacht op. Nadat die laatsten uit huis waren, heb ik de draad weer opgenomen. En zo ben ik bij Natuurpunt beland.

Peter: mijn eerste contacten met natuur dateren van mijn lagere schoolleeftijd. Bij mijn grootouders in Meerhout mocht ik in de tuin werken en met mijn grootoom maakte ik wandelingen langs de Nete. Toen ik 14 was, ben ik bij de Wielewaaljongeren gegaan. We gingen elk weekend op stap. Ik herinner me nog de allereerste keer. In de voormiddag ging het naar de Snepkensvijver. Onze gids was Jos Cuypers, die ons de indrukwekkende kolonie kokmeeuwen toonde met één koppeltje zwartkop-

Peter en Gaby tijdens de bosaanplanting aan de Kleine Medelaar in 2022.

meeuw, wat toen een grote zeldzaamheid was. In de namiddag verkenden we De Zegge o.l.v. Marcel Verbruggen. Een dergelijk programma legde de basis voor jarenlange natuurverkenningen. Toen kwamen de studies, een huwelijk en een verhuis naar Antwerpen. Tijdens een veertigjarige carrière als verpleger in Bethanienhuis stond de natuurbelangstelling eerder op

waakvlam. Dit veranderde toen ik in 2018 op pensioen ging. Om de draad weer op te nemen volgde ik een cursus natuurgids en ook andere cursussen zoals voor natuurbeheer.

Wat doen jullie zoal in onze afdeling?

Gaby: ik ben er ingerold toen de vraag gesteld werd om de werking in de Vorse Beemden te coördineren. Dit project is snel gegroeid en er kwamen steeds meer taken en verantwoordelijkheden bij. Tot op het moment dat ik vaststelde dat dit voor één persoon teveel werd en er te weinig tijd overbleef voor andere dingen die ik wilde doen, zoals natuurfotografie maar ook andere creatieve dingen. [Gaby toont een fraaie zelf gemaakte draagtas, red.] En dan is Peter ten tonele verschenen, waar ik heel blij om ben.

Peter: ik heb stapsgewijs kennis gemaakt met de verschillende werkgroepen binnen de afdeling, zoals de vogelwerkgroep, de plantenwerkgroep en de vlinderwerkgroep maar vooral ook de beheerwerkgroep. Toen ze vernamen dat ik een cursus natuurbeheer gevolgd had, werd ik gevraagd om met Gaby de werking rond de gebieden van de Schijnvallei mee op te volgen. We zijn toen samen de verschillende deelgebieden gaan verkennen. Dat waren telkens heel gezellige momenten zodat ik wel wat verrast was toen Gaby meedeelde dat ze de zaak wilde loslaten en me vroeg om over te nemen.

Conservator zijn van de Schijnvallei, houdt dat specifieke opdrachten in?

Gaby: het gaat om 10 verschillende stukken die alle op een andere wijze benaderd moeten worden. Dat maakt het beheer complexer dan b.v. in Blommerschot waar je grote beheereen-

heden hebt.

Peter: dit is onvermijdelijk als je met een groot aankoopproject start. Je kunt maar stukje per stukje verwerven, naarmate gronden te koop worden aangeboden.

Hebben jullie nog een boodschap naar de toekomst voor de vereniging?

Peter: ik zou wel graag contact opnemen met de andere afdelingen die betrokken zijn bij de Schijnvallei. Wie zijn die mensen? Welke gebieden beheren ze? Kunnen we daar iets van leren? Kunnen we eventueel samenwerken? Hoe moet onze relatie zijn met ANB dat ook aanwezig is in het gebied als beheerder?

Gaby: algemeen gesteld vind ik dat de natuur dichterbij de mensen moet komen. In heel wat natuurgebieden mag je niet in maar als je mensen wilt betrekken moet je ze de natuur leren kennen. Het klopt dat de versnipperde structuur van de Schijnvallei dat bemoeilijkt maar ik heb in de Vorse Beemden toch een paadje laten maaien in het hooiland want zo beleven de bezoekers meer dan wanneer ze vanaf de bank moeten kijken. Trouwens, niet iedereen blijft op die bank. Zo begon men kriskras door de vegetatie te lopen terwijl ze nu wel het pad volgen.

Peter: ik hoop toch dat ik nog heel wat steun mag ondervinden van Gaby!

Interview Paul S.

De juiste boom voor elke tuin -toch niet altijd inheems?

In het zomernummer 2021 van ons afdelings-tijdschrift besprak ik het boek *De juiste boom voor elke tuin* van prof. Martin Hermy, dat het jaar voordien verschenen was. Dit boek vertrekt van de idee dat bomen die te groot worden voor een tuin onvermijdelijk gerooid worden, en dus beter nooit aangeplant waren geweest. Hermy stelde een gans assortiment geschikte bomen en struiken voor, waarbij de hoofdmoot exoten zijn. Inderdaad worden de meeste inheemse bomen gewoon te groot voor een kleinere individuele tuin. Vanuit natuur-behoudshoek werden bij dit uitgangspunt toch vragen gesteld, omdat de bijdrage aan de inheemse biodiversiteit bij exoten veelal gering is. Om die reden stelde ik een aantal kleinere inheemse bomen en struiken -en één klimplant- voor, die wel aan de 'Hermy-regel' beantwoorden. Ik zet ze nog even op een rij: wilde lijsterbes, (breedbladige) wilgen, klimop, hazelaar, hulst, sporkehout, (eenstijlige) meidoorn, wilde kardinaalsmuts en (gewone en tros-) vlier. Volledig is dit overzicht niet, denk aan struiken als Gelderse roos en rode kornoelje, hoewel die toch graag een wat nattere bodem verkiezen dan een doorsnee tuin kan bieden.

Maar zoals steeds is het niet eenvoudig een strikte afbakening te maken, in dit geval tussen inheems en uitheems. Zo is er een categorie 'ingeburgerd', bomen en struiken die weliswaar niet inheems zijn maar zich toch goed voelen in onze tuinen. Let wel: ook invasieve exoten vallen daaronder, maar het is duidelijk dat we die -als we de biodiversiteit hoog in het vaandel dragen- niet gaan promoten. De 3 soorten waarmee ik deze reeks afsluit, zijn zeker niet als invasief te beschouwen al kunnen ze plaatselijk wel goed standhouden en zich

uitbreiden. Mogelijk kan de opwarming van het klimaat hier effect uitoefenen maar als je tuin niet rechtstreeks aan een natuurgebied grenst, lijkt hier niet onmiddellijk gevaar te dreigen.

De **gele kornoelje** is verwant aan de bij ons voorkomende rode kornoelje. De naam verwijst hier niet naar de (winter)kleur van de twijgen, zoals bij de rode kornoelje, maar naar de kleur van de bloempjes. Die verschijnen erg vroeg, in februari-maart, als de bladeren nog niet ontloken zijn. De vrij grote rode vruchten zijn, zoals de wetenschappelijke naam *Cornus mas* aangeeft, eetbaar en grondstof voor een lekkere confituur. Om die reden is er ook een hele reeks cultivars in omloop, waardoor de plant ook tot de fruitbomen gerekend kan worden. Door de zeer vroege bloei is de struik een belangrijke nectarbron voor o.a. vroeg vliegende solitaire bijen alsook hommelmokinginnen. Je zou deze soort 'randinheems' kunnen noemen. Ze komt in het wild voor in de Waalse kalkstreek (*la Calestienne*) en op een paar plaatsen in Voeren.

Nog een vroeg bloeiende struik is de **kerspruim**. Deze uit Zuidoost-Europa afkomstige soort lijkt erg op sleedoorn, maar bloeit

nog vroeger, eveneens 'op het hout', dus voor de bladeren. Het betreft een kleine boom, die een zeer uitbundige witte bloei vertoont. Ook hier dus belangrijk als nectarbron voor vroeg vliegende insecten. De lekkere vruchten zijn groter dan die van de sleedoorn (3-4 cm) en geel tot rood van kleur. Kerspruim wordt als onderstam voor laagstamfruitbomen gebruikt. In de handel is een cultivar met roze bloemen en donkerbruine blaadjes. Ik vind dergelijke 'carbolineboompjes' afschuwelijk, maar over kleur valt niet te twisten. In mijn tuin slaan hier en daar struikjes op afkomstig van een groot exemplaar bij de buren. Die zaailingen hebben groene bladeren met een rode schijn tot volledig groene bladeren. Ze mogen dus blijven... Deze soort kan zeker profiteren van de klimaatopwarming. Of ze dan ooit invasief wordt, weten we nog niet.

Het **Amerikaans krentenboompje** is zoals de naam aangeeft van een ander continent afkomstig. Dergelijke soorten hebben dikwijls de eigenschap invasief te worden, maar in tegenstelling tot de Amerikaanse vogelkers is dit veel minder het geval. Meestal beperkt de soort zich tot het zich hier en daar vestigen tussen de inheemse vegetatie, zoals in ons reservaat Blommerschot-De Kluis. Vermoedelijk is dat omdat het krentenboompje toch iets vochtigere grond verkiest dan de vogelkers. Met deze 'exoot' is iets vreemds aan de hand: hij komt in Amerika niet (meer) voor! Nadat de soort in de

17de eeuw in Europa werd ingevoerd, leidde sterke kaalkap in de gebieden van herkomst tot bastaardering van verwante soorten en tot het genetisch verdwijnen van het oorspronkelijke krentenboompje. Het gaat om een struik die tot een kleine boom kan uitgroeien. De witte bloemen met smalle kroonbladen geven een hevige maar korte bloei. De paarsblauwe vruchtjes werden vroeger gedroogd en in de plaats van krenten in gebak gebruikt, vandaar de Nederlandse naam. Maar het is onbegonnen werk om de merels en andere gevleugelde gegadigden voor te zijn! De bladeren vertonen een mooie koperrode herfstkleur. Deze soort wordt al vele jaren aangeplant zoals langs autosnelwegen maar tuinarchitecten hebben ook de sierwaarde in b.v. voortuinen ontdekt. Dus ook heel geschikt voor kleinere tuinen.

Paul S.

Hermy, M. (2020) *De juiste boom voor elke tuin*, uitg. Sterck & De Vreese, Gorredijk.
Weeda, E. (1987) *Nederlandse oecologische flora*, wilde planten en hun relaties 2, IVN, Amsterdam.

Zondag 10 maart 2024 Noten voor natuur

Op verzoek van Natuurpuntleden zowel als collega's muzikanten komt er dit jaar opnieuw een versie van deze culturele fondswerving en wel op **zondag 10 maart vanaf 20 u** in **café Surcele**.

Het initiatief heeft weerom de benefitaire bedoeling om met de collecte hoed zoveel mogelijk financieel zaad in het bakje te krijgen ten bate van nieuw aangekocht natuurpatrimonium. Praten kan en luisteren mag, natuur rijmt ten slotte met cultuur.

Alvast een tip van de sluier: ook deze keer wordt je een aangepaste 'Surprise-song' voorgeschoteld!

Dirk V.G.

Jaarwandeling 2024 zaterdag 10 februari Natuur.huis De Welvaart

Elke Natuurpuntafdeling houdt een jaarlijkse jaarvergadering voor de leden. Daar wordt een balans opgemaakt van het voorbije werkjaar en worden nieuwe projecten voorgesteld. Al vele jaren hanteerde onze afdeling de formule van een 'Nieuwjaarscafé'. Vorig jaar werd evenwel vastgesteld dat deze formule zich na de verplichte onderbrekingen van de coronajaren niet voldoende hersteld had. Vandaar dat nu een nieuwe formule wordt voorgesteld: de Jaarwandeling. Tijdens een korte winterwandeling in een van onze natuurgebieden worden op enkele stops de verschillende werkvelden van onze afdeling voorgesteld. Na afloop warmen we op en praten we bij tijdens een receptie in een lokaal.

De eerste editie vindt plaats in en om ons nieuwe project: Natuur.huis De Welvaart. Aan

dit natuureducatief en -recreatief gebouw aan de rand van de Trappistenbossen en ons reservaat Hegte Heyde wordt doorlopend gewerkt door onze vrijwilligersploeg. Een enige kans dus om de metamorfose van dit verwaarloosde gebouw met eigen ogen vast te stellen! **De wandeling vertrekt om 14.30 u aan de Welvaart. Stevig wandelschoeisel volstaat. Na een kort binnengedeelte start de receptie om 17 u.**

De Welvaart ligt achter het kerkhof van Sint-Antonius. De toegangsweg bevindt zich aan de Emiel Vermeulenstraat, tussen de huisnummers 136 en 140.

In toepassing van het huishoudelijk reglement zijn weer enkele bestuursleden (her-)verkiezbaar. Zij worden op de jaarvergadering bij

handopsteking verkozen. Een schriftelijke stemming gebeurt indien zich meerdere kandidaten voor eenzelfde functie aanbieden. Te verkiezen bestuursleden:

- Voorzitter afdeling: Peter Keustermans (na aanpassing huishoudelijk reglement)
- Ondervoorzitter afdeling: Walter d'Hertefelt
- Voorzitter werkgroep educatie: open vacature
- Voorzitter werkgroep terreinaanko-

pen: Guy Laurijssens

- Bestuurslid: Paul Lemoine

De leden wordt eveneens gevraagd wijzigingen goed te keuren van de artikels van het Huishoudelijk Reglement betreffende de termijn van het mandaat van afdelingsvoorzitter en de herbepaling van het mandaat van de conservators. Wie dat wenst, kan de teksten vooraf aanvragen bij onze afdelingssecretaris.

Het afdelingsbestuur

Gezocht: verantwoordelijke educatie

Vind je het belangrijk dat mensen, jong en oud, in contact gebracht worden met natuur? Op wandelingen en uitstappen, op speelse activiteiten, tijdens lezingen en cursussen? Wil je samen met gemotiveerde vrijwilligers op zoek gaan naar nieuwe initiatieven en alles in goede banen leiden? Dan is deze vacature je op het lijf geschreven! Aarzel niet en neem voor meer informatie contact op met voorzitter Peter.

Joris Vleugels bv
Tuin- & landschapsarchitect
boomverzorging

TUIN - LANDSCHAP - OPENBARE RUIMTE - BOOMVERZORGING

Blijkerijstraat 35 - 2390 Oostmalle
info@jorisvleugels.be
www.jorisvleugels.be

Zon- & maandag: gesloten
Dinsdag: 10u00 - 18u00
Woensdag: 10u00 - 18u00
Donderdag: 10u00 - 18u00
Vrijdag: 10u00 - 18u00
Zaterdag: 9u00 - 15u00

Uw biologische hoewwinkel

Een groot aanbod aan biologische producten

Kraakverse groenten, vele recht van ons eigen Dobbelhoevveld

Heerlijke kazen en dagverse rauwe melk

Vlees van de Groene Boerderij

Goorstraat 43, 2970 Schilde - www.dobbelhoeve.be - info@dobbelhoeve.be - 03/383.07.82

join us on Facebook Instagram

Op naar een groenere wereld. Maak jij het verschil? Start in eigen tuin!

Aveve Brecht bv
Lessiusstraat 78
2960 Brecht

Aveve Malle
Antwerpsesteenweg 51
2390 Malle

WWW.ACD.EU

Sponsors

HORTA WESTMALLE

JE PARTNER VOOR TUIN & DIER

Sponsors

HORTA Westmalle • Jacobin

Antwerpsesteenweg 383 • 2390 Westmalle
T. 03 312 04 36 • westmalle@horta.org

www.horta.org

2BOOTS
Coaching
www.2boots.be

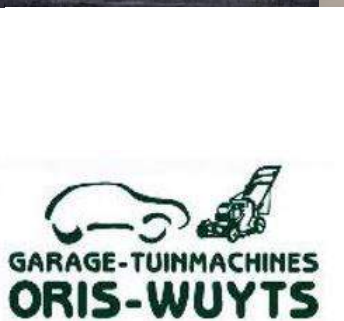
Privé of Zakelijk
Alleen of in team

Natuurcoaching
Stress & Burnout coaching
Loopbaan coaching
met Loopbaan cheques VDAB

Peter Massy
Coach – Trainer
peter@2boots.be
Tel: 0487 906 180

Nextstep Coaching Violetlaan 34 - 2980 Zoersel

Oostmalsesteenweg 355/357
2310 RIJKEVORSEL
Tel. 03/312.03.75

info@oris-wuyts.be

www.oris-wuyts.be / www.oris-wuyts-tuin.be

Sponsors

BARTELS
DRUKKERIJ

ONTWERP / DRUKWERK / PRINT

voor alle mooie momenten
in het leven

geboortekaartje
communie- of lentefeest
huwelijksuitnodiging
jubileumkaart

Geef je drukwerk extra uitstraling met **foliedruk**. Verschillende kleuren mogelijk!

GSM 0475 455 777
Leopoldstraat 57/8 - Merksplas
familiedrukwerk@drukkerijbartels.be
www.drukkerijbartels.be

meer
Energie
voor onze
toekomst!

Leopoldstraat 10 Bus 001 • B-2330 Merksplas • tel 014 43 10 31 • info@ebem.be

www.ebem.be

natuurvoedingswinkel

BIOLOGISCH - GLUTENVRIJ - LACTOSEVRIJ

Ons aanbod

BROOD
VOEDING
GROENTEPAKKETTEN
LICHAAMSVERZORGING
ETHERISCHE OLIËN
SUPPLEMENTEN

...

Nieuw adres!
Antwerpsesteenweg 274B

Openingsuren:
Dinsdag 13.30u - 18.00u
Woensdag 09.30u - 18.00u
Donderdag 09.30u - 18.00u
Vrijdag 09.30u - 18.00u
Zaterdag 09.30u - 13.00u

NATHALIE CELENS

ANTWERPSESTEENWEG 322
2390 WESTMALLE

03/219.12.96

INFO@LEKKER-PUUR.BE

WWW.LEKKER-PUUR.BE

LEKKER PUUR WESTMALLE

LEKKERPUUR_WESTMALLE

Ken jij Surcele al?

Pancake Breakfast

Elke eerste zondag van de maand
Inschrijven? www.surcele.be

Afterwork

Donderdag: 18-1 / 15-2 / 21-3
Doors? 17u
Music - Food - Drinks

Comedy

Elke laatste zondag van de maand!
Start? 20u - Inkom? €5

Openingsuren:

Maandag gesloten
Di - woe - do: 14u - 00u
Vrij - Zat: 14u - 2u
Zondag 10u - 20u

Meer info? www.surcele.be

TAVERNE - KOFFIEHUIS - IJSSALON

de Comme

Lierselei 8 2390 Oostmalle
tel. & fax 03/312.03.13

Perkplanten Van Deun - Hofmans

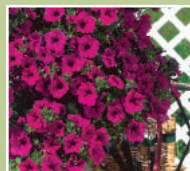
is reeds meer dan 30 jaar HÉT adres voor een ongezien assortiment geraniums, perk- en terrasplanten!

**11.000M² GEGARANDEERD
TUINPLEZIER.**

Enorme keuze in hang-,
stam- en stekperkplanten

ALLES UIT EIGEN KWEK.

Topkwaliteit aan voordelige prijzen

Perkplanten

Van Deun - Hofmans

Westmallebaan 91 • 2980 Zoersel

T 03 312 45 46

GEOPEND: ma - za 08u30 - 18u00

Tijdens de maand mei tevens geopend:

Zondagen 09u00 - 13u00

Feestdagen 09u00 - 17u00

www.perkplanten.com

BIODYVINO

partner van Natuurpunt

Website

www.biodyvino.be

Het grootste assortiment

biologische, biodynamische

en Natuurwijnen in België

Zetel: ZOERSEL, Ten Hoflaan 22 Tel. 03-312 24 38

Magazijn: AARTSELAAR, Schelselei 15 C

Samen klinken
op meer natuur!

Verdeeld door Biosano – www.biosano.be – info@biosano.be – 03/664.17.69

/ ASSUR INVEST

Verzekeringsmakelaar

ASSUR INVEST NV

Antwerpsesteenweg 289
2390 Westmalle

FSMA 023875 A | RPR 0412.725.496

T 03 312 44 60 **F** 03 312 07 70

info@assur-invest.be

www.assur-invest.be

**V.U. PAUL STRYCKERS - MEERHEIDEWEG 55 - 2980 ZOERSEL
P209223 AFGIFTEKANTOOR 2390 MALLE**

